



SISÄMINISTERIÖ

22. 08. 2014

INRIKESMINISTERIET

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain ja ulkomaalaislain 52b ja 52 c §:n muuttamisesta

Ensi ja turvakotien liitto on vuonna 1945 perustettu valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, jonka yhteiskunnallinen tehtävä on puolustaa lapsen etua, turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta sekä ehkäistä perheväkivaltaa.

Ensi- ja turvakotien liitto kiittää mahdollisuudesta lausua tästä hallituksen esityksestä, jonka tarkoituksena on vahvistaa ihmiskaupan uhrin auttamisjärjestelmän asema ja tehtävät laissa, jotta ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisesta tulisi ennustettavampi ja läpinäkyvämpi sekä vastuunjaoltaan selkeämpi kokonaisuus, jossa uhreja suojellaan ja uhrien ihmisoikeudet ja yhdenvertainen kohtelu turvataan.

Turvakodit ja ensikodit osana auttamisjärjestelmää

Ensi- ja Turvakotien Liitto on ollut rakentamassa kansallista auttamisjärjestelmää ihmiskaupan vastaisen toimintasuunnitelman ohjausryhmän jäsenenä, ja liitto mainitaan myös yhtenä järjestelmän osana ihmiskauppa.fi – sivustolla.

Auttamisjärjestelmän 8 vuoden olemassaolon aikana turvakodeissa on ollut muutamia ihmiskaupan uhreja. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että auttamisjärjestelmä ei osaa hyödyntää niitä vielä, sillä viime vuosina ihmiskaupan uhreja ei ole ohjattu turvakoteihin. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ja vainon uhrien auttamisessa on monia samoja piirteitä kuin ihmiskauppauhrien auttamisessakin. Turvakotien osaamista kannattaa hyödyntää erityisesti jatkuvan uhan ja väkivallan vaikutusten sekä traumaattisten kokemusten huomioimisessa, henkisen selviämisen tukena sekä turvallisen arjen ja sosiaalisten verkostojen rakentamisen apuna.

Ensikodit on hyvä vaihtoehto silloin, kun ihmiskaupan uhri on raskaana tai hänellä on pieniä lapsia, ja kun vanhempien kyky huolehtia lapsesta on heikentynyt. Ensikodeissa on ammattitaitoa tukea traumatisoituneita vanhempia rakentamaan toimivaa arkea ja turvallista vuorovaikutusta lapsensa kanssa. Tästä on saatu hyviä kokemuksia myös niissä tapauksissa, joissa vastaanottokeskuksista on ohjattu turvapaikanhakijaperheitä ensikotiin.

Vaikka ammattitaito omalla alalla on korkea, auttamisjärjestelmän eri toimijat tarvitsevat koulutusta, jotta ihmiskaupan uhrit tunnistetaan ja auttamisjärjestelmä toimii 38 a ja 38 b § tarkoittamalla tavalla.

Koulutusta tarvitaan sekä ihmiskauppailmiöstä että siitä, miten auttamisjärjestelmän eri toimijoita voi hyödyntää uhrien auttamisessa.

On erinomaista, että yksityisten palveluntuottajien rooli on huomioitu tiedonsaantioikeus-pykälässä (58 §) Uhrin auttamisen kannalta informaation kululla on olennainen merkitys. Lain toimeenpanossa on tarpeen kiinnittää huomiota myös hyvin tiedonsiirtokäytäntöihin.

Lasten asemaa lakiesityksissä on vahvistettava

Ensi- ja turvakotien liitto haluaa painottaa, että Suomi on ratifioinut paitsi ihmiskaupan vastaisia sopimuksia myös Lapsen oikeuksien sopimuksen. Ihmiskaupan lapsiuhreihin ja ihmiskaupan uhrien lasten asemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota lakiesityksessä:

- Lain lähtökohtiin ja tavoitteisiin on lisättävä myös lapsen oikeudet ja niiden toteutuminen.
- Sosiaali- ja terveystieteiden –pykälissä (25 ja 26 §) on mainittava myös uhrien lasten ja lapsiuhrien oikeudet palveluihin.
- Lakiin on lisättävä uhrien lasten ja lapsiuhrien oikeus perusopetukseen.
- Auttamisjärjestelmän tehtäviin (33 §) ja auttamistoimiin (38 a §) on lisättävä auttamistoimien järjestäminen myös uhrien lapsille ja se, että ihmiskaupan uhrin auttamisen yhteydessä on aina arvioita toimenpiteiden vaikutukset myös uhrin lapsiin.
- Monialaiseen asiantuntijaryhmässä (38 c §) on oltava jäsenenä lastensuojelun asiantuntija, pelkkä kuuleminen tarvittaessa ei riitä. Auttamisjärjestelmän on toimittava yhteistyössä lastensuojeluviranomaisten kanssa aina lapsia koskevissa asioissa, ei vain tarpeen mukaan (38 §).

Lasten asemasta ihmiskaupassa on kerättävä lisää tilasto- ja tutkimustietoa, joiden pohjalta voidaan kehittää lapsiuhrien tunnistamisen indikaattoreita ja käytännön työmenetelmiä heidän auttamisekseen. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota alaikäisten turvapaikanhakijoiden edustajien koulutukseen osana ihmiskaupan lapsiuhrien tunnistamista

Helsingissä 22.8.2014

Ensi- ja turvakotien liitto

Ritva Karinsalo
toimitusjohtaja

Sari Laaksonen
kehitysjohtaja